

DIOK kokous 4.3.2024

Perheen ja koulun rooli nuorten poliittisessa kiinnittymisessä

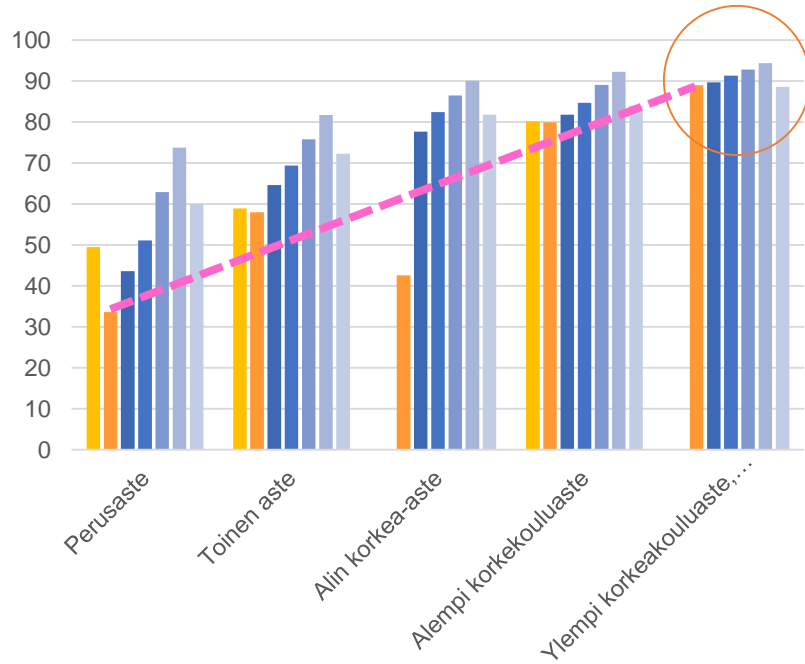
Josefina Sipinen, Tutkijatohtori
Tampereen yliopisto
josefina.sipinen@tuni.fi

Suuria koulutuksen mukaisia eroja etenkin nuorten äänestysaktiivisuudessa

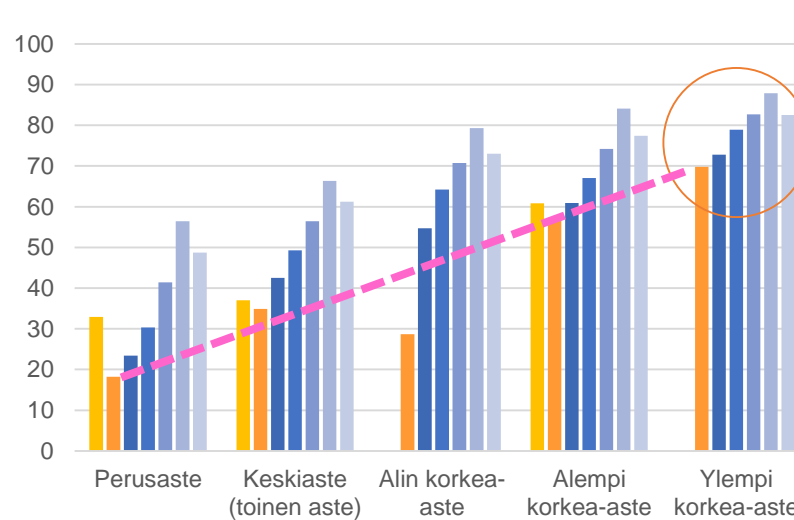
Korkeakoulutetut nuoret osallistuvat, matalammin koulutetut eivät

Kotona asuvat nuoret äänestävät aktiivisemmin kuin itsenäistyneet (vanhempien mobilisoiva vaikutus)

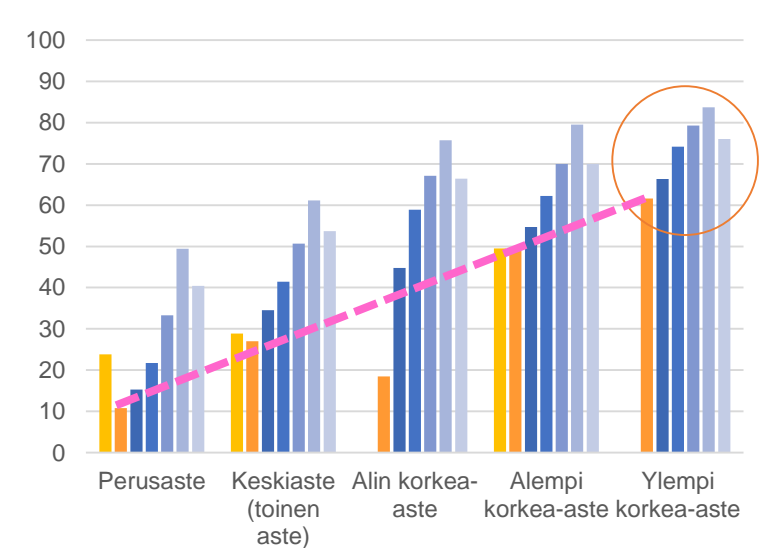
Äänestysaktiivisuus eduskuntavaaleissa 2019

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa 2021

Äänestysaktiivisuus aluevaaleissa 2022

■ 18-24 ■ 25-34 ■ 35-44 ■ 45-54 ■ 55-64 ■ 65-74 ■ 75+

Asenteet poliittista osallistumisista kohtaan eriytyvät jo varhain

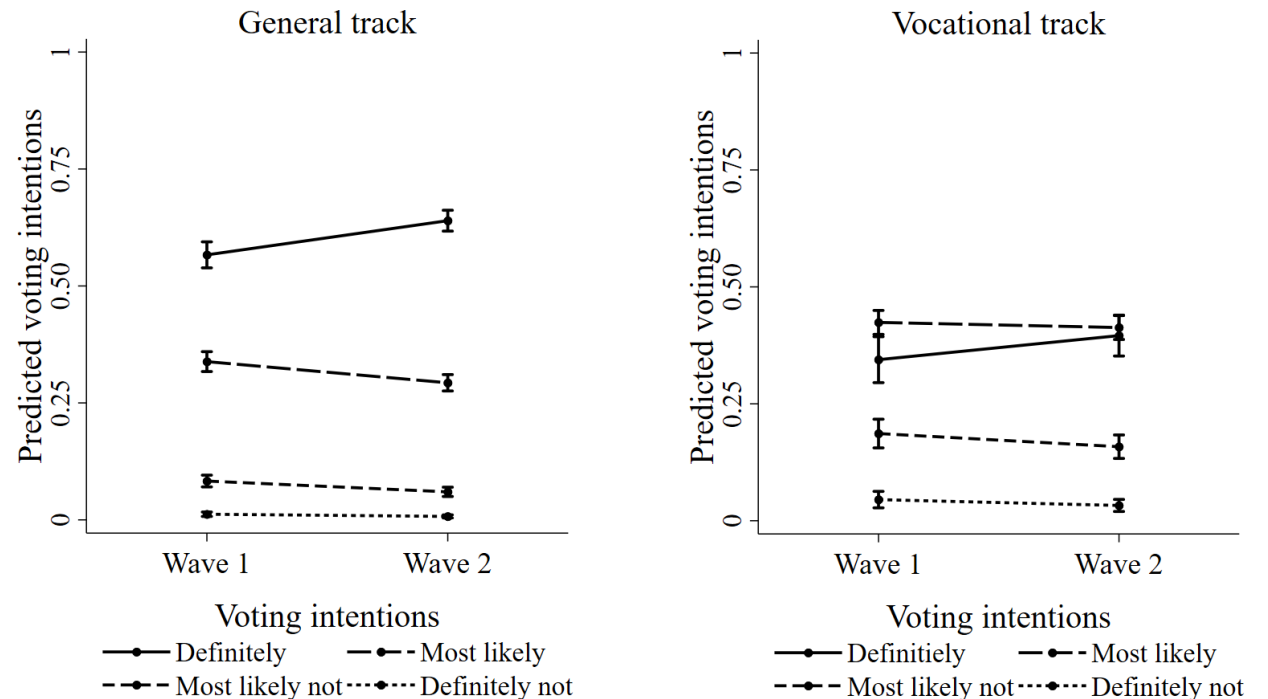
Kestilä-Kekkonen, Sipinen & Söderlund
(*arvioitava*): Family Beats School? Adolescents' Voting Intentions on Different Educational Tracks.

Tutkimusaineistona EPIC-hankkeessa kerätty seurantatutkimusaineisto (n=1331)

- wave 1: 15/16-v. (9.lk kevät)
- wave 2: 17/18-v. (2 v. myöh.)

Lukioon lähteneiden äänestysvarmuus selvästi korkeampaa jo 9. luokalla verrattuna ammattikouluun lähteneisiin

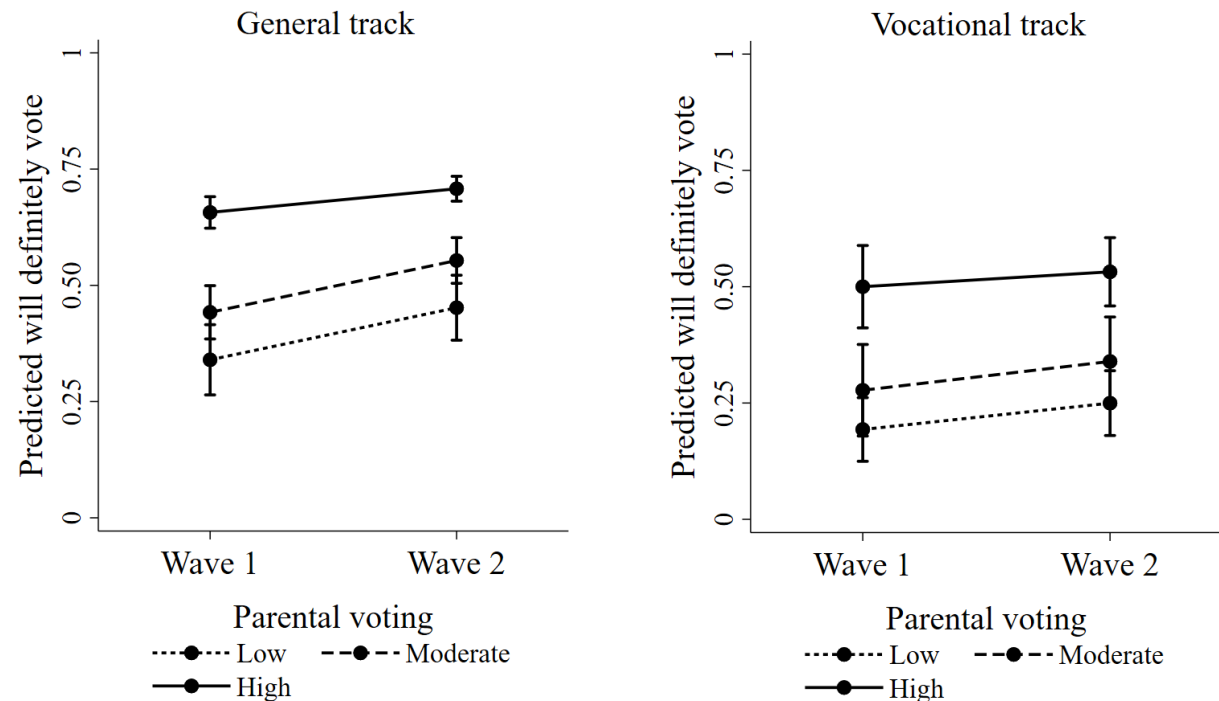
Predicted voting intentions in parliamentary elections over time among general track and vocational track students

Kodin poliittisella
sosialisaatiolla on
vahva yhteys nuoren
politiikkaan
kiinnittymiseen

Äänestysvarmuus on korkeampaa
niiden nuorten keskuudessa, jotka
havaitsevat vanhempiensa
äänestävän vaaleissa ”aina”,
verrattuna nuoriin, joiden mukaan
heidän vanhempansa äänestävät
”joskus” tai ”ei koskaan”

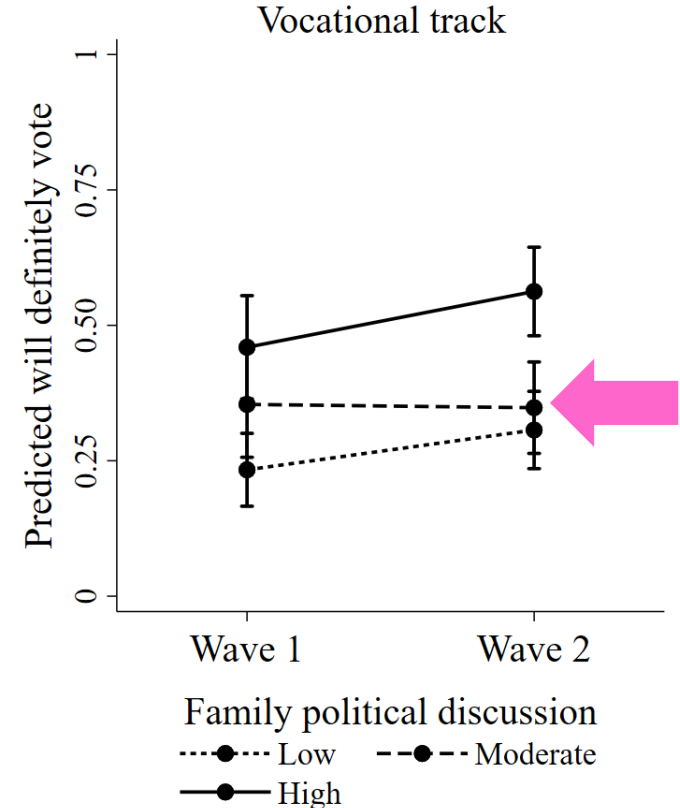
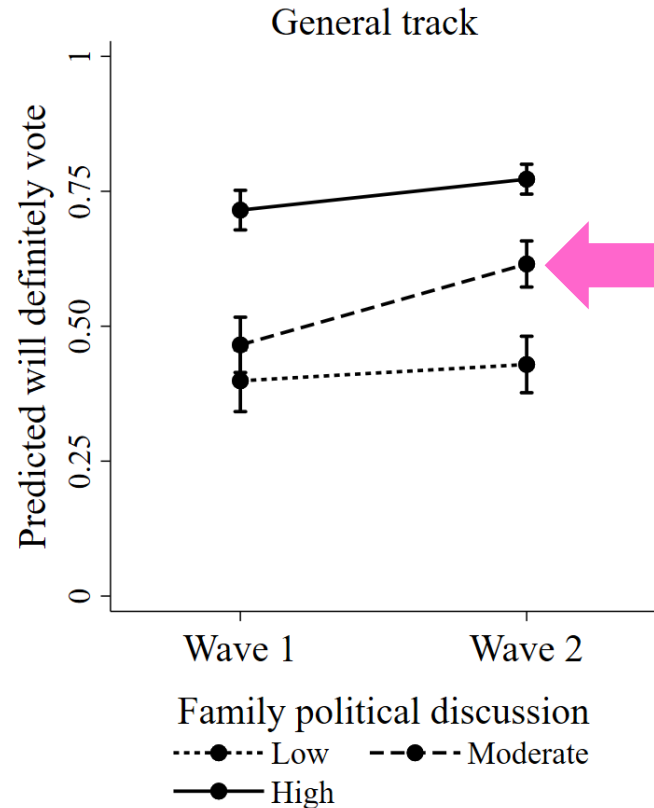
Predicted 'will definitely vote' among general track and vocational track students by parental voting

Predicted 'will definitely vote' among general track and vocational track students by family political discussion

Mitä useammin kotona keskustellaan yhteiskunnallisista asioista, sitä todennäköisemmin nuori kertoo äänestävänsä tulevaisuudessa

Lukioon menneillä – toisin kuin ammattikouluun menneillä – äänestysaikomukset vahvistuvat myös niiden keskuudessa, joiden kotona yhteiskunnallisista aiheista keskustellaan joskus

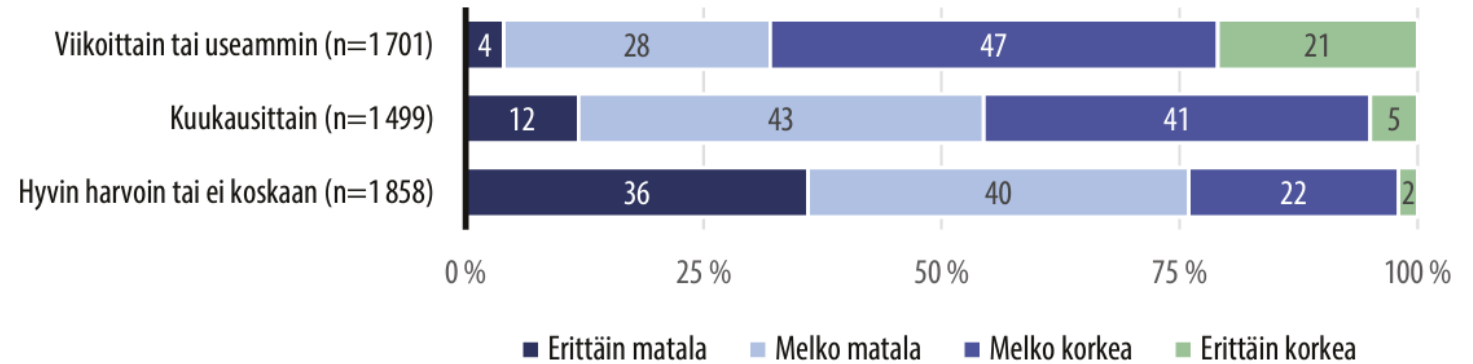

Kyselytutkimus 9.-luokkalaisten keskuudessa, kevät 2021 (n=5250)

Kuvio 19. Kodin yhteiskunnallisia asioita koskevan keskustelun aktiivisuuden yhteys oppilaiden kansalaispätevyyteen (% vastaajista).

Mitä useammin kotona keskustellaan yhteiskunnallisista asioista, sitä todennäköisemmin uskoo omaan kykyihinsä ymmärtää politiikkaa ja osallistua siihen

= **Sisäinen kansalaispätevyys**

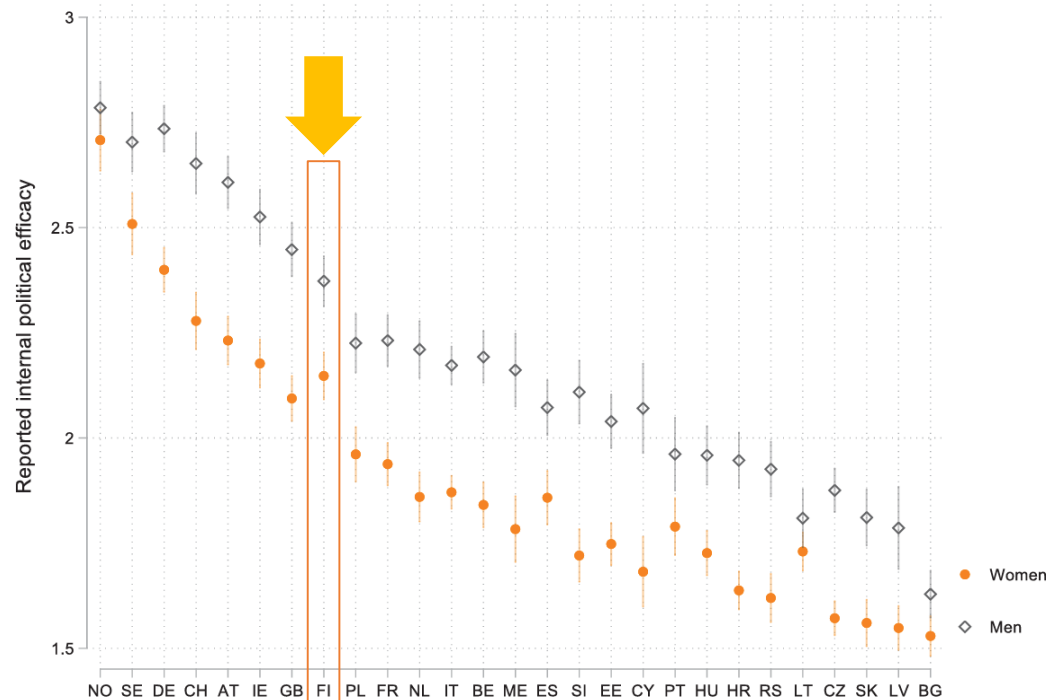

- Joskus politiikka vaikuttaa niin monimutkaiselta, että en oikein ymmärrä mitä on tekeillä
- Luotan omaan kykyihini osallistua politiikkaan
- Ymmärrän Suomen tärkeimpiä poliittisia asiakysymyksiä
- Tiedän enemmän politiikasta kuin useimmat ikäiseni
- Kun puhutaan poliittisista kysymyksistä tai ongelmista, minulla on yleensä jotain sanottavaa
- Minulla on kuulemisen arvoisia poliittisia mielipiteitä

Lähde: Kestilä-Kekkonen & Tiihonen (toim.) (2022): [Nuoret kansalaiset: Tilastollinen tutkimus yhdeksäsluokkalaisten kansalaispätevyydestä.](#)

Sisäisessä kansalaispätevydessä merkittävä sukupuolikuilu

Figure 1. The gender gap on confidence in understanding and participating in politics across European Countries in 2018

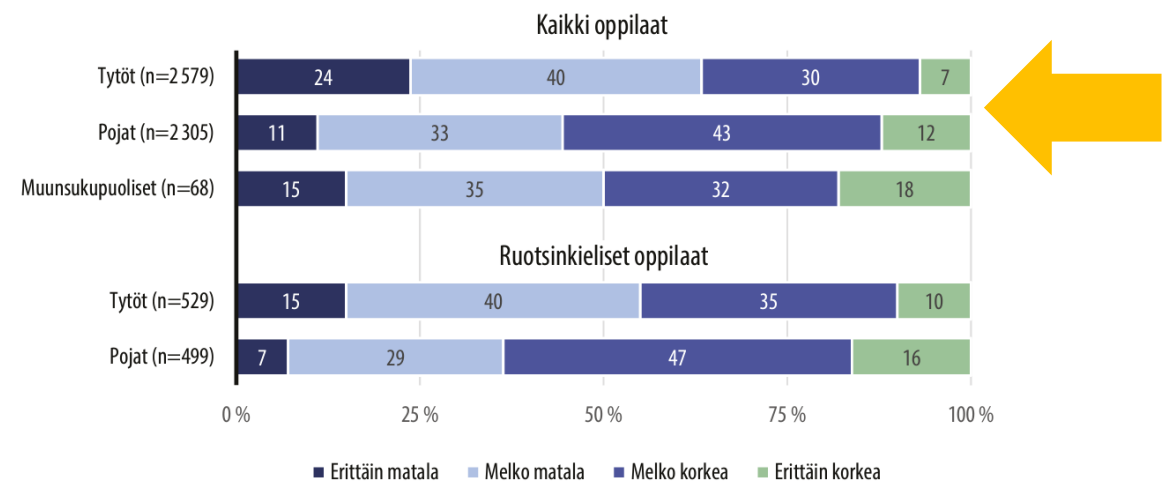

Note: Data points show the average and 95% Interval Coefficients of levels of political confidence/internal political efficacy for women and men. Source: ESS 9th wave, 2018. Dots represent respondents' agreement with two statements: "I am able to take active role in a political group" and "I feel confident in own ability to participate in politics". Measured on the scale from 1 Not at all able/confident to 5 Completely able/confident.

Lähde: Hoskins et al. 2023

- Sukupuolten merkittävä ero sisäisessä kansalaispätevydessä on kansainvälinen ilmiö
- Erot syntyvät jo nuoruudessa ja siksi puhutaan *sukupuolittuneesta poliittisesta sosiaalisuudesta*
- Suomalaisista 9.-luokkalaisista pojista 55 prosentilla sisäinen kansalaispätevyys oli vähintään melko korkea, tytöillä vastaava osuus 37 prosenttia
- Tämä heijastuu poliittiseen järjestelmään mm. siten, että naiset kokevat miehiä harvemmin, että heillä on riittävät tiedot ja taidot ehdolle asettumiseen vaaleissa

Kuvio 4. Kansalaispätevyys sukupuolen mukaan kaikkien vastaajien sekä erikseen ruotsinkielisten osalta (% vastaajista).

Lähde: Kestilä-Kekkonen ja Tiihonen (toim.) (2022)

Matalin sisäinen kansalaispätevyys ammattikouluun menevillä tytöillä

Kestilä-Kekkonen, Sipinen & Mennes (2023): Persistence of Gendered Political Self-Efficacy on Different Educational Tracks: Comparing Finland and the Netherlands. Paper presented at ECPR Joint Sessions 2023

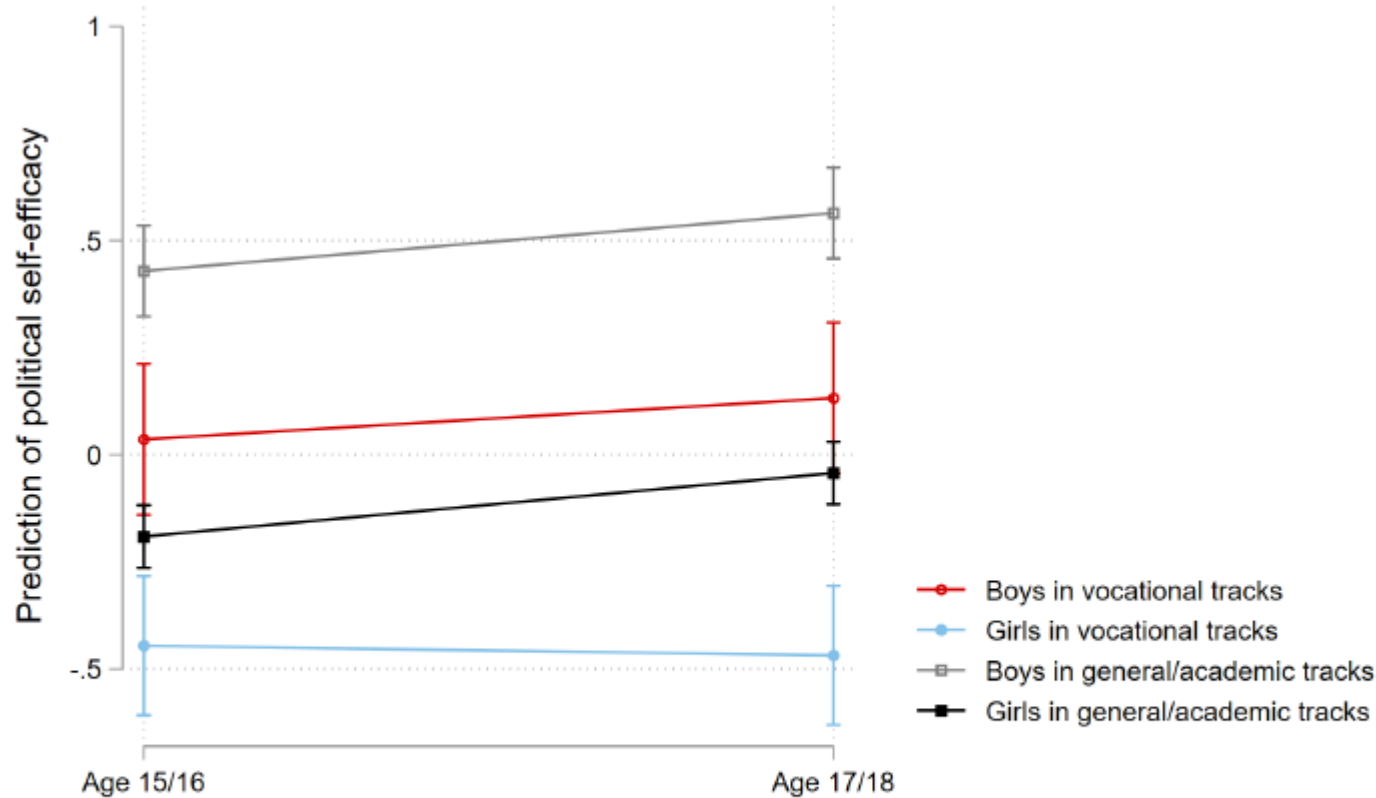
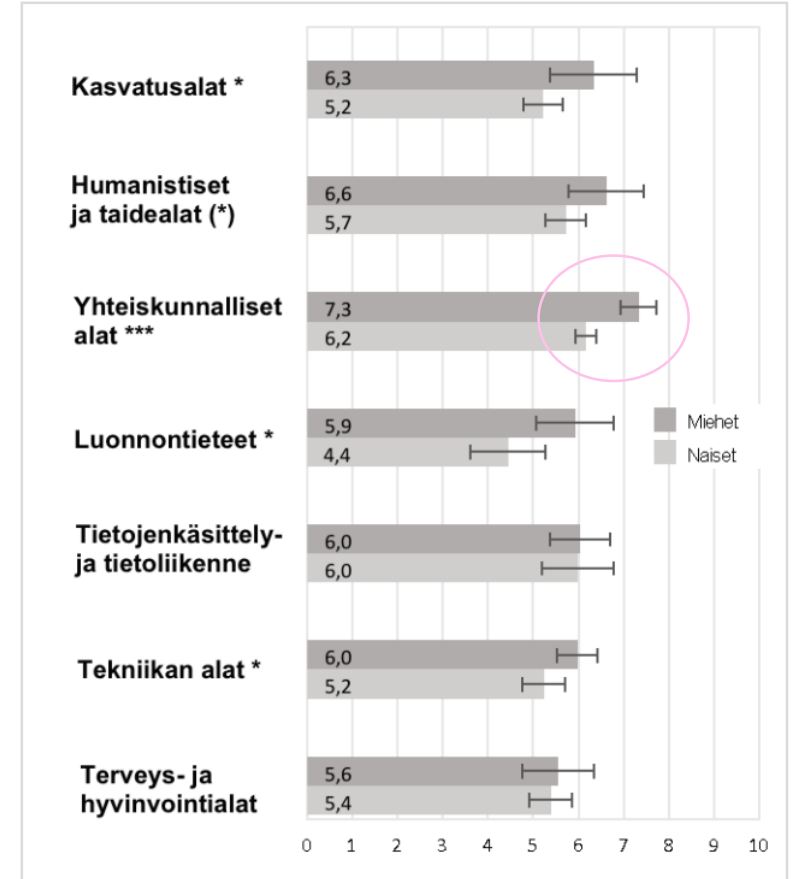

Figure 1b. Finnish gender gap in political self-efficacy across tracks.

Koulutus ei tasaa sisäisen kansalaispätevyden sukupuolikuilua

Kuvio 1. Sisäinen kansalaispätevyys koulutusalan ja sukupuolen mukaan. Keskiarvo ja 95 % luottamusväli. Riippumattomien otosten t-testi: (*) p < 0,10, * p < 0,05, ** p < 0,01, *** p < 0,001.

Haataja ym., (2022). Jatkuvalle takamatkalla: Sisäisen kansalaispätevyden sukupuolikuilu korkeakouluopiskelijoiden keskuudessa. *Politiikka*, 64(4).

Kyselytutkimus 9.-luokkalaisten keskuudessa, kevät 2021 (n=5250)

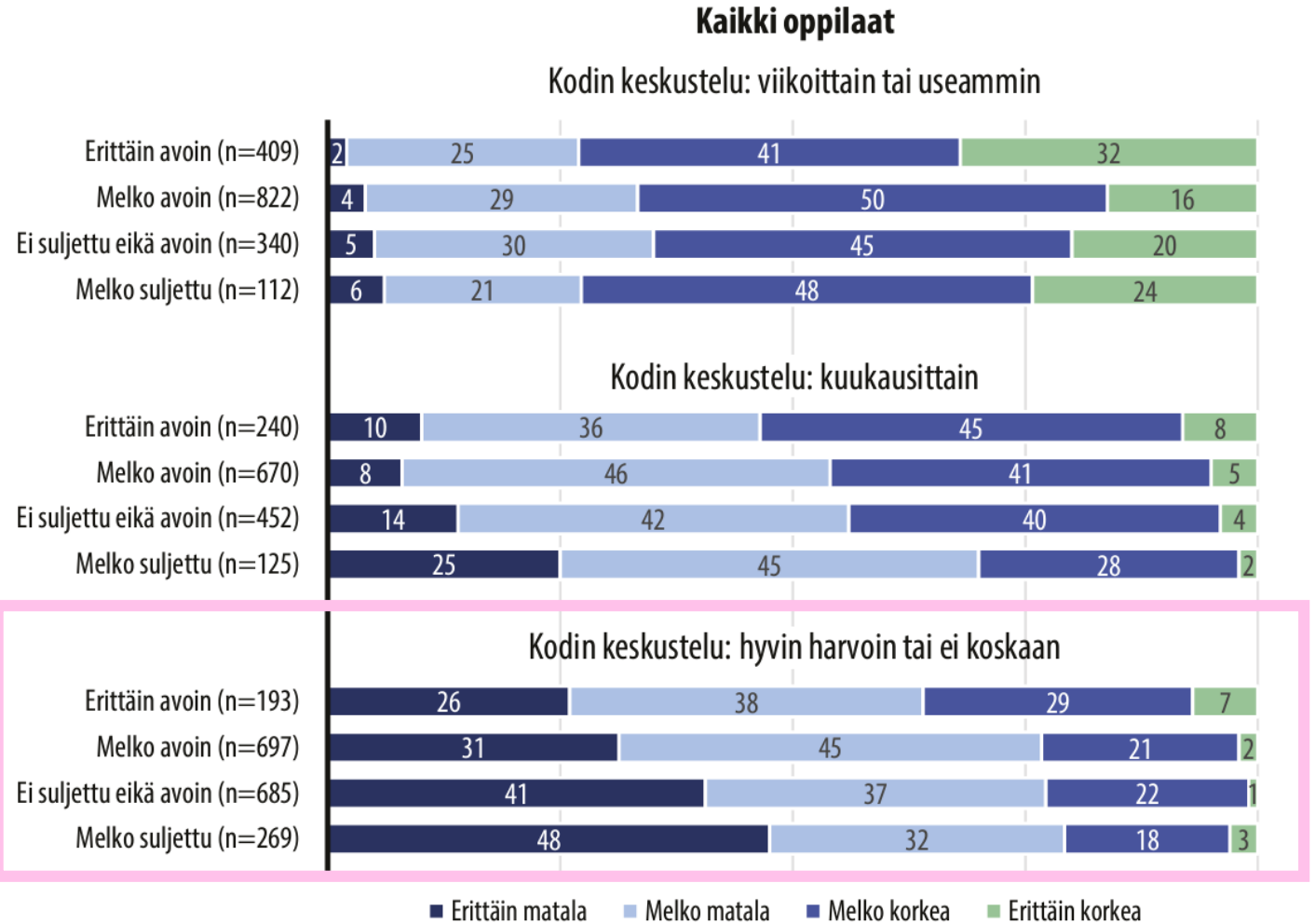
Luokan yhteiskunnallinen keskusteluilmapiiri:

- (1) Oppilaat ottavat esille ajankohtaisia poliittisia tapahtumia keskusteltavaksi
- (2) Oppilaat ilmaisevat poliittisia ja yhteiskunnallisia mielipiteitä, vaikka ne eroaisivat luokan enemmistön mielipiteistä

Luokan avoin yhteiskunnallinen keskusteluilmapiiri näyttää kompensoivan kodin vähäistä yhteiskunnallista keskustelua

Siinä missä luokan aktiivinen keskusteluilmapiiri ei ole yhteydessä paljon kotona keskustelevien jo valmiiksi korkeaan kansalaispätevyyteen, vain harvoin yhteiskunnallisista asioista kotona keskusteleville sillä on kansalaispätevyyttä vahvistava rooli

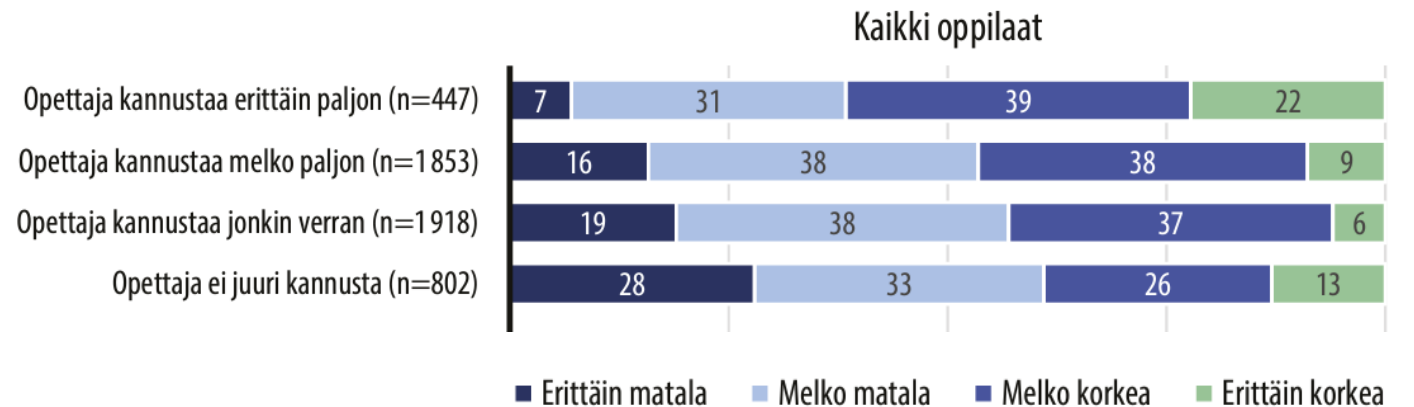
Kuvio 20. Luokan yhteiskunnallinen keskusteluilmapiiri, kansalaispätevyys ja kodin yhteiskunnallisen keskustelun aktiivisuus. Kaikki vastaajat ja ruotsinkieliset (% vastaajista).

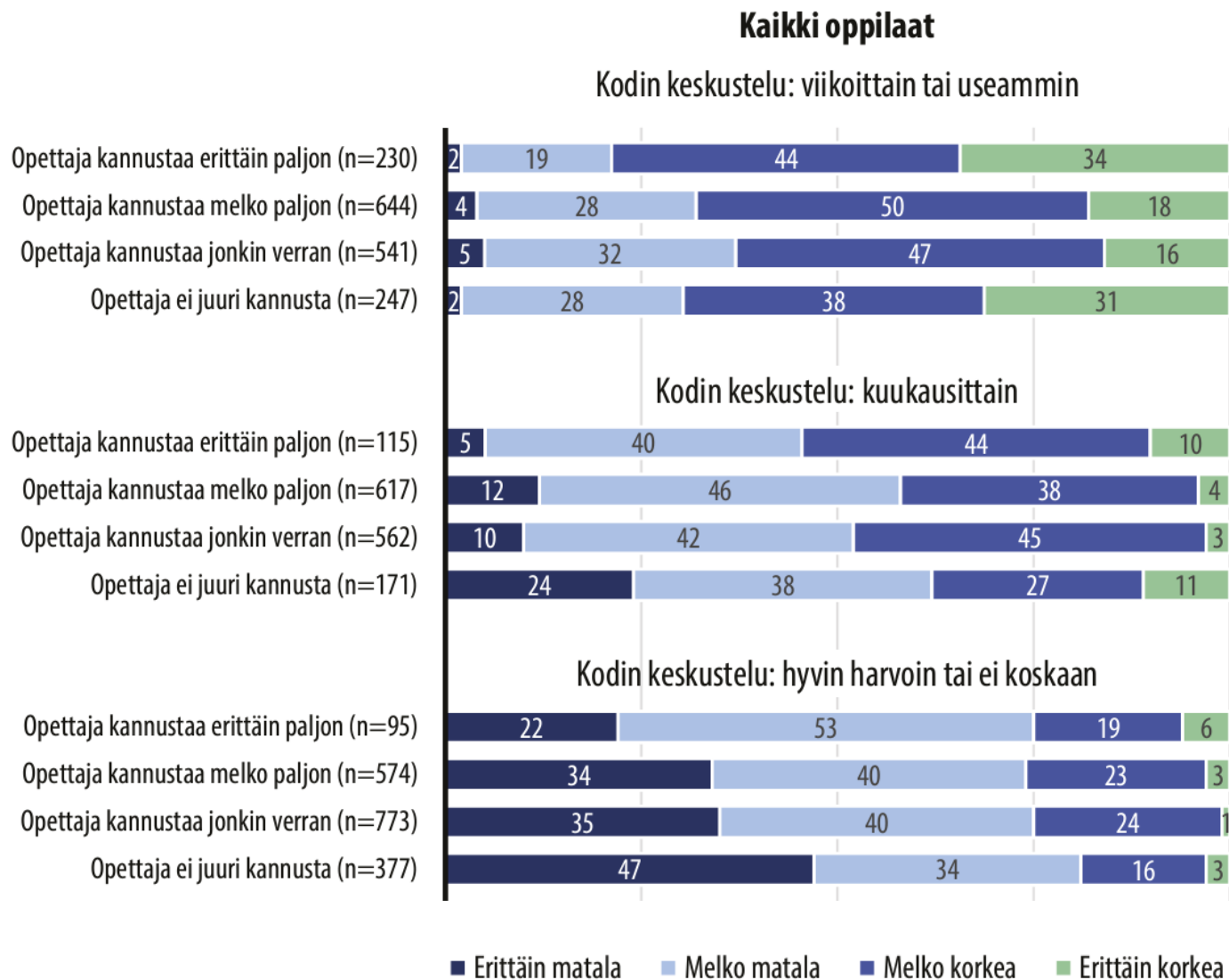
Oppilaiden kokemus yhteiskunnallisesti kannustavasta opettajasta:

1. Minulla on opettajia, jotka puhuvat politiikasta ja yhteiskunnasta hausalla ja kiinnostavalla tavalla
2. Minulla on opettajia, jotka ehdottavat sanomalehtiä, kirjoja ja/tai nettisivuja, joista voisin lukea politiikasta ja yhteiskunnasta
3. Minulla on opettajia, jotka tarkastelevat politiikkaa ja yhteiskuntaa koskevia asioita eri näkökulmista
4. Minulla on opettajia, jotka rohkaisevat oppilaita ilmaisemaan mielipiteitään politiikasta ja yhteiskunnasta
5. Minulla on opettajia, jotka kannustavat oppilaita keskustelemaan erilaisia mielipiteitä edustavien ihmisten kanssa

Kuvio 21. Opettajan kannustuksen ja mallin yhteys kansalaispätevyteen kaikkien oppilaiden ja erikseen ruotsinkielisten osalta (% vastaajista).

Kuvio 22. Opettajan kannustus ja malli, kansalaispätevyys ja kodin yhteiskunnallisen keskustelun aktiivisuus. Kaikki vastaajat ja ruotsinkieliset (% vastaajista).

Miksi koulu on tärkeä?

- Koulu on perheen, ystävien ja median ohella keskeinen poliittisen socialisaation agentti
- Koulu voi kompensoida kodin heikkoa poliittista socialisaatiota
- Oppilaat, jotka eivät saa eväitä aktiiviksi kansalaisiksi kasvamiseen kotoaan, voivat saada niitä koulusta
- Koulu on myös ainoa julkinen instituutio, joka voi paikata kotitaustoista juontuvia eroja aktiivisessa kansalaisuudessa

Yläkoulun opettajat ja demokratiakasvatus

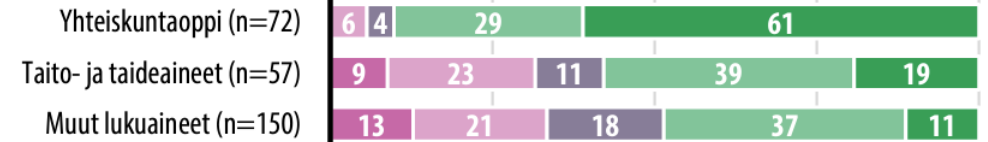
Käsitykset, resurssit ja toteuttamismahdollisuudet

Elina Kestilä-Kekkonen, Josefina Sipilinen ja Aino Tiihonen (toim.)

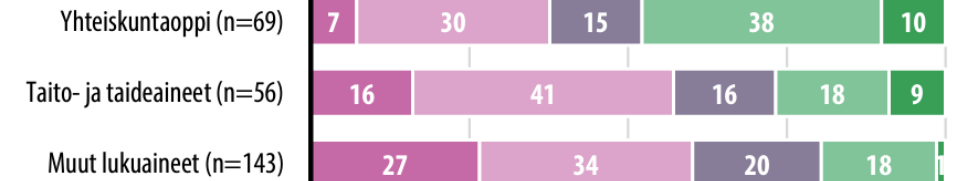
- Opettajat uskovat demokratiakasvatuksen mahdollisuuksiin tukea nuorten yhteiskunnallista osallistumista ja pitävät luokkiensa keskusteluilmapiiriä melko avoimena
- Kuitenkin vähemmistö opettajista kokee saaneensa opettajakoulutuksesta työkaluja demokratiakasvatuksen toteuttamiseen

Opettajakysely, kevät 2023 (n=299)

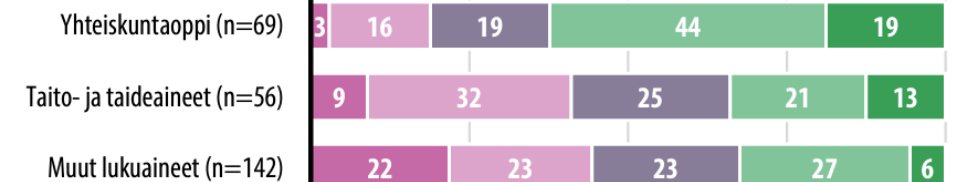
MINULLA ON RIITTÄVÄSTI TIETOA DEMOKRATIAKASVATUKSEN SISÄLLYTTÄMISESTÄ OPPIAINEIDEN OPETUKSEEN

OPETTAJAOPINTONI OVAT ANTANEET MINULLE TYÖKALUJA TOTEUTTAA DEMOKRATIAKASVATUSTA

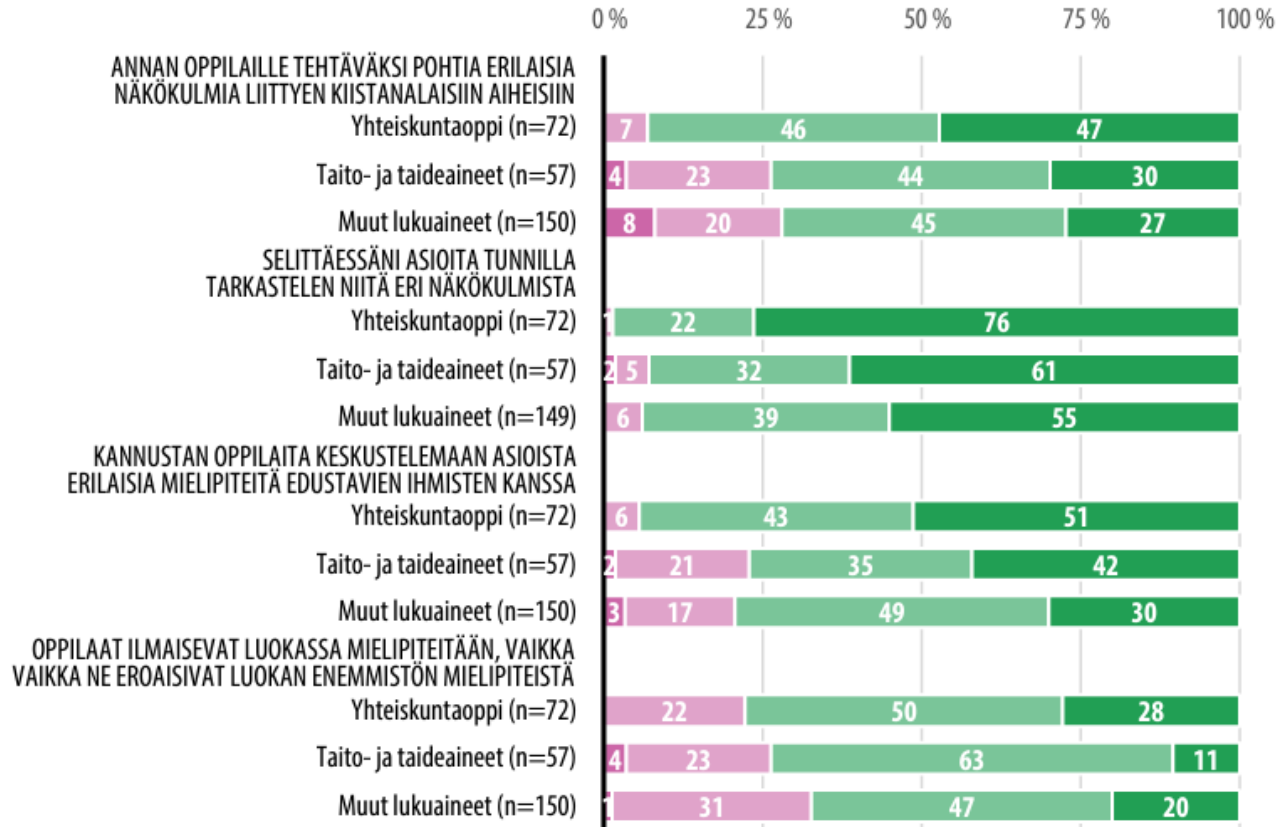

MUUT KORKEAKOULUOPINTONI OVAT ANTANEET MINULLE TYÖKALUJA TOTEUTTAA DEMOKRATIAKASVATUSTA

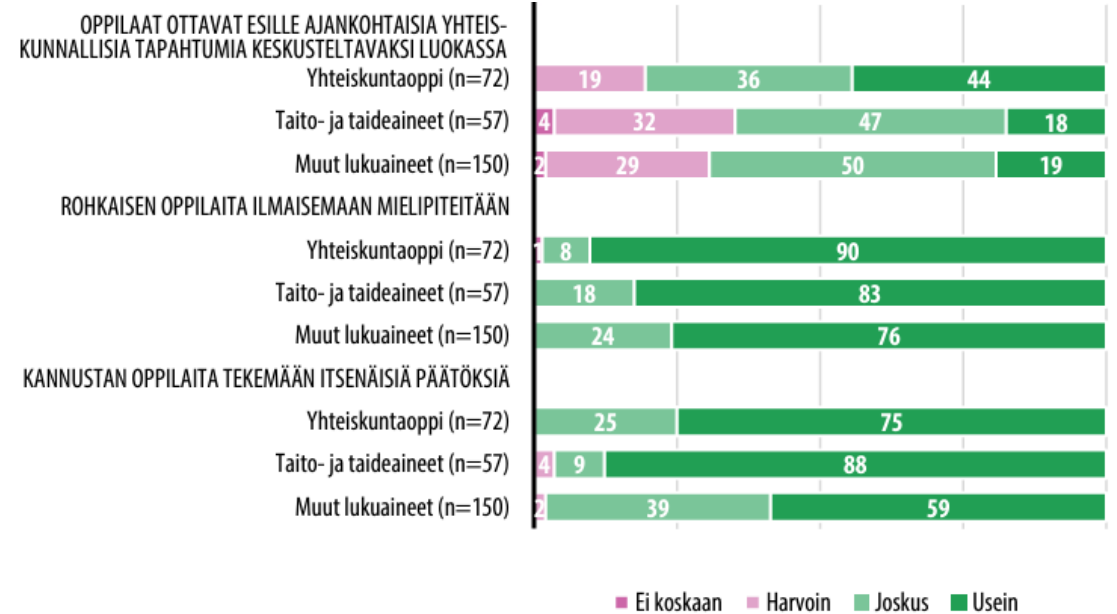

■ Täysin eri mieltä ■ Jokseenkin eri mieltä ■ En samaa enkä eri mieltä ■ Jokseenkin samaa mieltä ■ Täysin samaa mieltä

Kuvio 13. Keinot luoda avointa luokkahuoneilmapiiriä. Tarkastelu opetettavan aineen mukaan (% vastaajista).

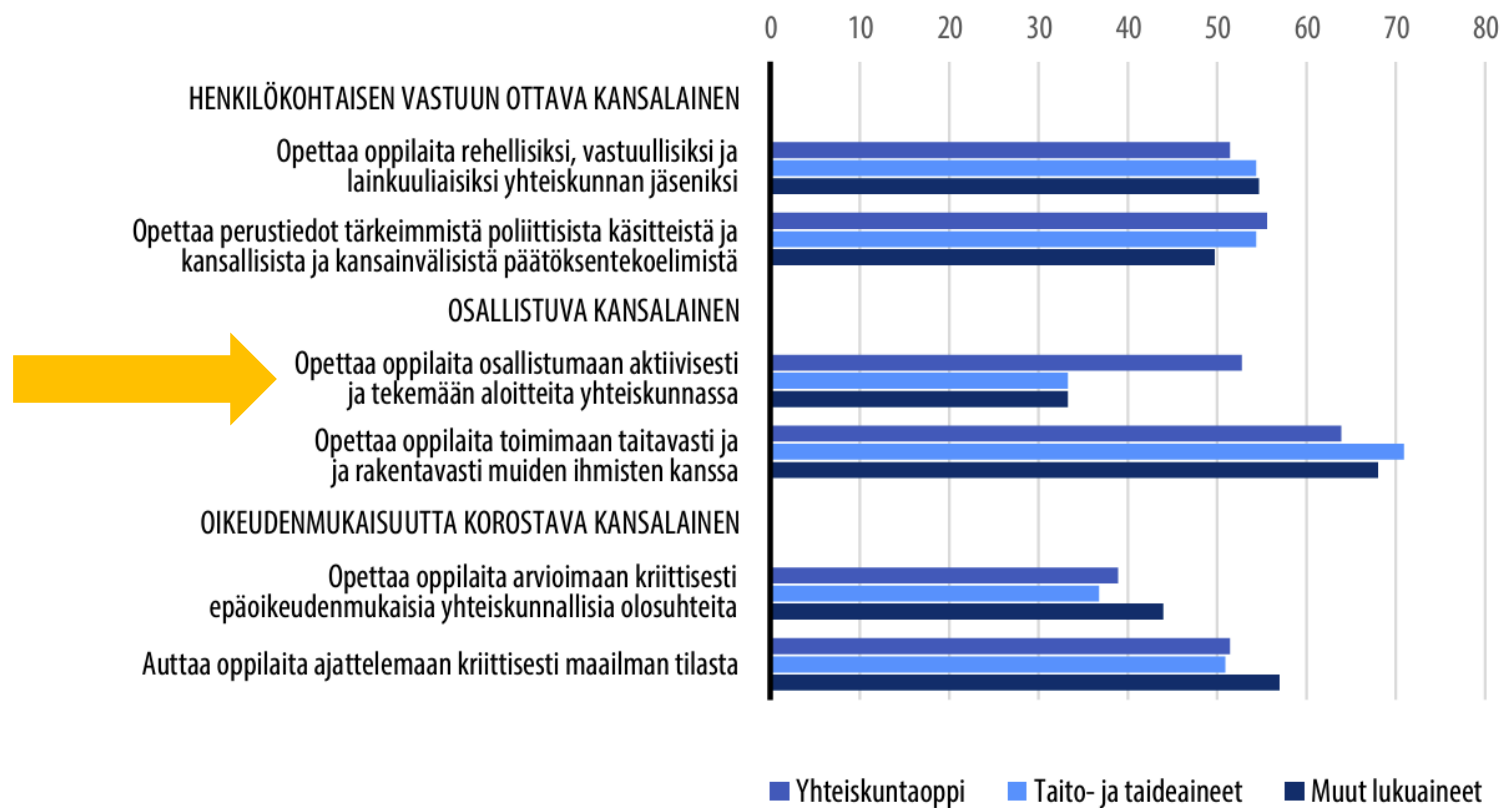
Yhteiskuntaopin opettajat pitävät luokkahuoneilmapiiriä luokissaan yhteiskunnallisesti avoimempana kuin muiden aineiden opettajat

■ Ei koskaan ■ Harvoin ■ Joskus ■ Usein

Tavoite oppilaiden opettamisesta
aktiivisiksi ja aloitteellisiksi
kansalaisiksi näyttäytyy keskimäärin
vähiten tärkeimpänä
(pl. yhteiskuntaopin opettajat)

Kuvio 4. Opettajien tärkeimmät demokratiakasvatukselle asettamat tavoitteet. Tarkastelu opetettavan aineen mukaan (% vastaajista valinnut kolmen tärkeimmän tavoitteen joukkoon).

Jatkokysymyksiä

- Miten kaikkia opettajia ja oppilaita voidaan rohkaista avoimeen (=moniääniseen ja aktiiviseen) yhteiskunnalliseen keskusteluun luokassa? Miten rakennetaan kannustavaa keskustelukulttuuria?
- Voidaanko opettajankoulutuksessa vahvistaa opettajien edellytyksiä tarjota laadukasta demokratiakasvatusta? Miten?

Kiitos!

josefina.sipinen@tuni.fi